

(OKV/896/1/2019)

ASIA Oleskelulupahakemuksen käsittelyn viivästyminen**KANTELU**

Kantelija arvostelee oikeuskanslerille 20.5.2019 osoittamassaan englanninkielisessä kirjoituksessa Maahanmuuttoviraston menettelyä opiskelijan oleskelulupahakemuksen käsittelyyn liittyvässä asiassa. Hän kertoo hakeneensa lupaa 11.9.2018 Suomen Katmandun edustustossa ja käyneensä tunnistautumassa 13.9.2018. Kantelija kertoo saaneensa Maahanmuuttoviraston verkkosivuilta tiedon, että opiskelijan oleskeluluvan käsittely kestäisi 4-8 viikkoa. Hän ei kantelun mukaan ole saanut tietoa hakemuksensa käsittelyn etenemisestä.

SELVITYS

Maahanmuuttovirasto on antanut 26.11.2019 päivätyn selvityksen, joka lähetetään tämän päätöksen ohessa kantelijalle tiedoksi.

RATKAISU**1 Hakemuksen käsittelyn viipyminen**

Kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain (719/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan päätös oleskelulupahakemukseen on annettava tiedoksi hakijalle mahdollisimman pian ja viimeistään 90 päivän kuluessa siitä, kun hakija on esittänyt täydellisen hakemuksen.

Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelijan hakemus on 13.9.2018 siirretty Maahanmuuttoviraston opiskelu-tulosalueen työjonoon odottamaan käsittelyä. Kantelija on toimittanut lisäselvityksiä 13.9. ja 18.9.2018. Hakemuksen käsittely on aloitettu 20.12.2018. Tuolloin on huomattu, että kantelijan toimittamaan asiakirjaan liittyy väärennösepäily. Hakemuksen liitteenä toimitettu tiliote vahvistettiin väärennökseksi, ja asia siirrettiin ratkaistavien hakemusten työjonoon. Kantelijan hakemukseen tehtiin kielteinen päätös 5.6.2019, ja hän sai päätöksen tiedoksi samana päivänä Enter Finland -palvelun kautta. Hakemuksen kokonaiskäsittelyaika on siten ollut lähes yhdeksän kuukautta, kun sen edellä mainittu, laissa säädetty enimmäiskäsittelyaika on ollut 90 päivää.

Pitkälle käsittelyajalle ei ole Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan osoitettavissa muuta syytä kuin hakemusten ruuhkautuminen edellisenä syksynä. Syynä ruuhkaan ovat selvityksen mukaan olleet puutteelliset resurssit. Selvityksessä todetaan, että hakemus olisi sinänsä voitu ratkaista nopeasti, koska ratkaisu oli hakijan toimittaman väärennetyn asiakirjan takia selvästi kielteinen. Jonojen seurentakeinot eivät tuolloin kuitenkaan olleet riittävät. Maahanmuuttovirastossa on toteutettu useita erilaisia ruuhkanpurku- ja tehostamistoimenpiteitä liittyen eri perusteilla haettujen oleskelulupien käsittelyyn. Näiden toimenpiteiden osalta virasto viittaa pyynnöstäni 8.11.2019 antamaansa ilmoitukseen, joka liittyi erääseen toiseen oleskelulupahakemuksen viipymistä koskevaan kanteluasiaan (OKV/977/1/2018, päätös 9.5.2019). Virasto esittää, että näillä toimenpiteillä on ollut myönteisiä vaikutuksia eri asiaryhmissä, mutta hakemusruuhiä on yhä edelleen. Määrärahojen supistaminen johtaa viraston arvion mukaan todennäköisesti jälleen käsittelyaikojen pidentymiseen.

Laillisuusvalvojen ratkaisukäytännössä on vakiintuneesti katsottu, etteivät mm. viranomaisen ruuhkautuneeseen työtilanteeseen, töiden järjestelyyn tai resurssien puutteeseen liittyvät syyt oikeuta poikkeamaan laissa säädetystä velvoitteista (esimerkiksi viimeksi apulaisoikeuskanslerin ratkaisut 10.7.2020 OKV/49/10/2020 ja 16.7.2020 OKV/56/10/2020 tapausviitteinen).

Tässä tapauksessa opiskelijan oleskelulupahakemuksen käsittelyaika on ollut kolminkertainen säädettyyn enimmäiskäsittelyaikaan nähden. Hakemuksen käsittely on aloitettu vasta yli kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun virastolla on ollut käytettävissään asian ratkaisemiseen tarvittava aineisto. Asiassa saadun selvityksen mukaan kysymyksessä ei ole ollut monimutkainen tai työläs tapaus, vaan päinvastoin Maahanmuuttoviraston oman arvion mukaan asian ratkaisu on ollut selvä. Syynä käsittelyn viipymiselle ovat olleet hakemusten ruuhkautuminen ja puutteelliset resurssit.

Edellä mainitussa päätöksessäni 10.7.2020 (OKV/49/10/2020) viittasin myös siihen, että vaikka resurssien riittävyys ei sinänsä ole laillisuusvalvonnallinen kysymys, voi töiden organisointi muuttua sellaiseksi, mikäli lakisääteisten velvollisuuksien hoitaminen puutteellisten resurssien vuoksi vaikeutuu olennaisesti tai käy lähes mahdottomaksi, jolloin sillä on kielteisiä vaikutuksia yksilön oikeusturvaan.

2 Käsittelyaika-arvion antaminen

Ulkomaalaislain (301/2004) 7 §:n 1 momentin mukaan asian ratkaisevan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle arvio asian ratkaisemiseen kuluva ajasta.

Hallintolain (434/2003) 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheetonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

Kantelija kertoo tiedustelleensa hakemuksensa käsittelyn tilannetta puhelimitse ja sähköpostitse useita kertoja, mainitsematta kuitenkaan tarkemmin, kuinka monta kertaa ja milloin. Maahanmuuttoviraston selvityksen mukaan kantelijan tiedusteluihin on vastattu ja hänelle on annettu arvio päätöksen antamisen ajankohdasta kahdesti, 29.11.2018 ja 23.5.2019.

Totean, että tältä osin asiassa ei ole ilmennyt perusteita katsoa, että Maahanmuuttoviraston menettely olisi ollut lainvastaista tai muuten virheellistä.

3 Johtopäätökset ja toimenpiteet

Maahanmuuttovirasto on kantelijan tapauksessa ylittänyt laissa opiskelijan oleskeluluvan käsittelylle säädetyn enimmäiskäsittelyajan noin kuudella kuukaudella. Laissa säädetty enimmäiskäsittelyaika on ylitetty jo ennen kuin hakemusta on ryhdytty käsittelemään. Asia on ollut yksinkertainen ja selvä. Vaikka virasto on vedonnut resurssiensa vähäisyyteen, on viivästyksen osoitettavissa myös työn organisointiin liittyviä puutteita.

Virasto on jättänyt täyttämättä sille em. laissa säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, että päätös oleskelulupahakemukseen annetaan tiedoksi hakijalle mahdollisimman pian ja viimeistään 90 päivän kuluessa siitä, kun hakija on esittänyt täydellisen hakemuksen.

Annan Maahanmuuttovirastolle valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 6 §:n mukaisen huomautuksen lainvastaisesta menettelystä.

Totean vielä lopuksi, että olen viime vuonna päättänyt ottaa Maahanmuuttoviraston lakisääteisten käsitteilyaikojen toteutumisen yleisemmin omana aloitteena tutkittavakseni. Asiaa käsitellään diaarinumerolla OKV/530/70/2020.

Lähetän päätökseni myös sisäministeriölle tiedoksi.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty